

รำลึกพระคุณรองศาสตราจารย์ นายแพทย์วินัย พากเพียร: 80 ปีชาตกาล

สิทธิศักดิ์ หรรษาเวก*

พงศ์ศักดิ์ ยุกตะนันท์**

รูปที่ 1. รองศาสตราจารย์นายแพทย์วินัย พากเพียร พ.บ., FICS, FRCST, FRCOST

ท่านอาจารย์หมอวินัย พากเพียร เป็นคนปากน้ำ ประแสร์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง (รูปที่ 1) ได้เข้ารับการศึกษามาจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและเข้าศึกษาเตรียมแพทยศาสตร์ในปี พ.ศ. 2499 จากนั้นเข้ามาพักมาเรียน ณ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ หลังจากสำเร็จการศึกษาแพทยศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2505 แล้ว ท่านได้เข้าฝึกอบรมแพทย์ฝึกหัดในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และตัดสินใจที่จะเป็นศัลยแพทย์จึงสมัครเข้าฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาศัลยศาสตร์ ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2506 - 2508 เมื่อเป็น

ศัลยแพทย์ใหม่ ๆ ท่านรักการผ่าตัดทุกชนิด ท่านได้ฝึกฝนทำการผ่าตัดในช่องทรวงอกเป็นอย่างมากจากศาสตราจารย์ นายแพทย์สมาน มั่นตราภรณ์ และในขณะนั้นอาจารย์หมอสมานก็ทำการผ่าตัดทางออร์โธปิดิกส์ด้วย ท่านอาจารย์หมอวินัยยังได้ร่วมเดินทางกับหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกไปผ่าตัดรักษาชาวบ้านที่อยู่ห่างไกลของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป. กลาง) สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันท์ และพลอากาศเอกทวี จุลทรัพย์ อยู่เป็นประจำ

ในอดีตงานทางออร์โธปิดิกส์มีไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการผ่าตัดรักษาผู้ป่วยกระดูกหักที่มีการติดเชื้และภาวะการติดเชื้อของกระดูก เช่น วัณโรคกระดูก

* ภาควิชาชีวเคมี คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาออร์โธปิดิกส์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์หมอนิยน์ได้รับการทาบทามให้มาช่วยงานทาง ออร์โธปิดิกส์ร่วมกับอาจารย์หมอเล็ก ณ นคร อาจารย์ หมอสมัค พุกกะณะเสน และอาจารย์หมอสมิทธิ สิทธิพงศ์ เมื่อเริ่มแยกภาควิชาออร์โธปิดิกส์ออกจากภาควิชา ศัลยศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เพื่อมารับงานทาง ออร์โธปิดิกส์ ท่านอาจารย์หมอนิยน์ก็ได้ศึกษาค้นคว้าหา ความรู้ทางด้านออร์โธปิดิกส์เพิ่มเติม สมัยนั้นแนวความคิด ในการผ่าตัดเชื่อมกระดูกหักโดยการใส่เหล็กตาม กระดูกและใส่เหล็กตามในโพรงกระดูกของศัลยแพทย์ ออร์โธปิดิกส์กลุ่ม Association for Osteosynthesis (AO) ในยุโรปยังไม่แพร่หลาย และในขณะนั้นก็มีอาจารย์หมอ ตรง พันธุมโกมล และอาจารย์หมอชายธวัช งามอุโฆษ ได้สำเร็จการฝึกอบรมทางศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์จาก สหรัฐอเมริกาคลับมาทำงานในภาควิชาออร์โธปิดิกส์ เพิ่มขึ้น ท่านอาจารย์หมอนิยน์จึงได้สอบชิงทุนรัฐบาล ออสเตรเลียได้ทุนเข้าฝึกอบรมเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทาง ด้าน Orthopaedic Surgery และ Traumatology จาก University of Vienna ประเทศออสเตรเลีย ท่านอาจารย์ได้ เดินทางไปดูงานเป็นเวลา 2 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2516

ในการเดินทางไปฝึกอบรมในครั้งนั้น ท่านเดินทาง ไปต่างประเทศเป็นครั้งแรกและท่านต้องเดินทาง คนเดียว ด้วยสภาพอากาศหนาวมาก แต่ด้วยความรักในการ เรียนรู้ ท่านตื่นนอนแต่เช้า เดินไปโรงพยาบาล ท่ามกลางหิมะที่หนาวเหน็บ ที่นั่นงานเริ่มตั้งแต่เช้า ทุก อย่างน่าตื่นเต้น การผ่าตัดน่าสนใจไปหมด ท่านได้มี โอกาสเรียนกับ Professor หลายท่าน เช่น Professor Karl Chiari, Professor J. Bohler และ Professor Ender ผู้ซึ่งมีเทคนิคในการผ่าตัดกระดูกต้นขาหักโดยใช้เหล็ก เสียบจากเข้าเข้าไปในสะโพก ท่านได้เรียนรู้และเห็น การผ่าตัดมากมาย รวมทั้งการผ่าตัดข้อเข่า การผ่าตัด กระดูกสันหลัง การผ่าตัดเนื้องอกกระดูก การผ่าตัดแก้ ความผิดปกติที่เท้า นอกจากนี้ท่านยังได้เรียนรู้เทคนิค การผ่าตัดเชื่อมกระดูกของกลุ่ม AO ด้วย ท่านได้รับ Diploma in Orthopaedics and Traumatology (Vienna) และได้เดินทางกลับมาทำงาน ณ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และท่านสอบได้หนังสืออนุมัติ

แสดงความรู้ความชำนาญ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขา ศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์ (แพทยสภา) ในปี พ.ศ. 2516

หลังจากกลับมาจากการฝึกอบรม ท่านอาจารย์ หมอนิยน์ได้นำวิธีการผ่าตัดต่าง ๆ ที่มีโอกาสได้ฝึกฝน นำกลับมาใช้ผ่าตัดในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อให้ การผ่าตัดเป็นไปได้อย่างที่ท่านตั้งใจ ท่านได้จัดหาเครื่องมือ ผ่าตัดบางอย่างติดมือกลับมาด้วย ท่านได้บุกเบิกการผ่าตัด ทางออร์โธปิดิกส์ร่วมกับอาจารย์หมอชายธวัช มากมาย อาทิเช่น การผ่าตัด Charnley Total Hip Replacement สำหรับผู้ป่วยข้อสะโพกเสื่อม การผ่าตัด Maquet High Tibial Osteotomy สำหรับปัญหาข้อเข่าเสื่อมและโคง การผ่าตัด Close Tibial Nailing ในผู้ป่วยกระดูกหน้าแข้ง หักและมีแผลเปิด อาจารย์ทั้งสองท่านได้ทำการผ่าตัด ดังกล่าวมาเป็นเวลากว่า 20 ปี เมื่อท่านมั่นใจว่าได้เลือก การผ่าตัดที่ดีที่สุดให้กับผู้ป่วยและมั่นใจในเทคนิคการผ่าตัด อย่างนั้นแล้ว ท่านก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเทคนิคการผ่าตัดอีกเลย สำหรับโรคทางออร์โธปิดิกส์ที่การรักษายังไม่แน่นอน ท่านอาจารย์หมอนิยน์ก็ได้ทำการศึกษาค้นหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้ป่วยอยู่เสมอ ท่านเป็นผู้หนึ่ง ซึ่งบุกเบิกการผ่าตัดเปลี่ยนกระดูกให้กับผู้ป่วยที่มีปัญหา มะเร็งกระดูก เป็นที่ทราบกันดีว่าท่านอาจารย์หมอนิยน์ เป็นศัลยแพทย์ที่ละเอียดและทำผ่าตัดอย่างรัดกุมตั้งแต่ เปิด skin จนเย็บปิด skin ถึงแม้การผ่าตัดบางอย่างต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างสูงและมีอุปสรรคนานับประการ ท่านอาจารย์หมอนิยน์ก็ทำการผ่าตัดด้วยความอดทน และหาทางแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ไปตามขั้นตอน การผ่าตัด ที่ท่านอาจารย์รักและได้ทำผ่าตัดอยู่เสมอมีดังนี้⁽¹⁾

- Dome shape high tibial osteotomy (unilateral or bilateral)
- Charnley cemented total hip arthroplasty
- Anterior decompression TB spines with rib or iliac bone graft
- Ender nailing for hip fracture
- Close hip screws for femoral neck fracture
- Wide resection with allograft replacement for bone tumor

- Posterior decompression and plate and screw fixation for burst fracture spines
- Chevron osteotomy to correct Hallux Valgus
- Close Küntcher nailing for femur and tibia

ท่านเคยดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น หัวหน้าภาควิชาออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟู คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองประธานสมาคมรูมาติสซิมแห่งประเทศไทย ประธานสภเพื่อหนังสืออนุมติฯ และวุฒิสภผู้เชี่ยวชาญ สาขาศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์ แพทยสภา ประธานชมรมศัลยแพทย์ทางมือแห่งประเทศไทย นายกสมาคมแพทย์ออร์โธปิดิกส์ภาคพื้นเอเชีย แพทย์ที่ปรึกษาของสำนักงานประกันสังคม คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะกิจสาขาแพทยศาสตร์ 2 สำนักงาน ก.พ. ที่สำคัญยิ่งที่ท่านเคยดำรงตำแหน่งนายกสมาคมออร์โธปิดิกส์แห่งประเทศไทย อีกทั้งเป็นผู้บุกเบิกก่อตั้งและเคยเป็นประธานราชวิทยาลัยแพทย์ออร์โธปิดิกส์ ท่านเป็นผู้เสียสละ มีความเป็นผู้นำ เปี่ยมด้วยความอดทนที่สูงเหนือระดับ ตรากตรำทำงานอย่างมีวินัย และพากเพียรสุดสาหัส เพียบพร้อมด้วยอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ บริหารภาควิชาและราชวิทยาลัยให้มีความเจริญมั่นคง มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

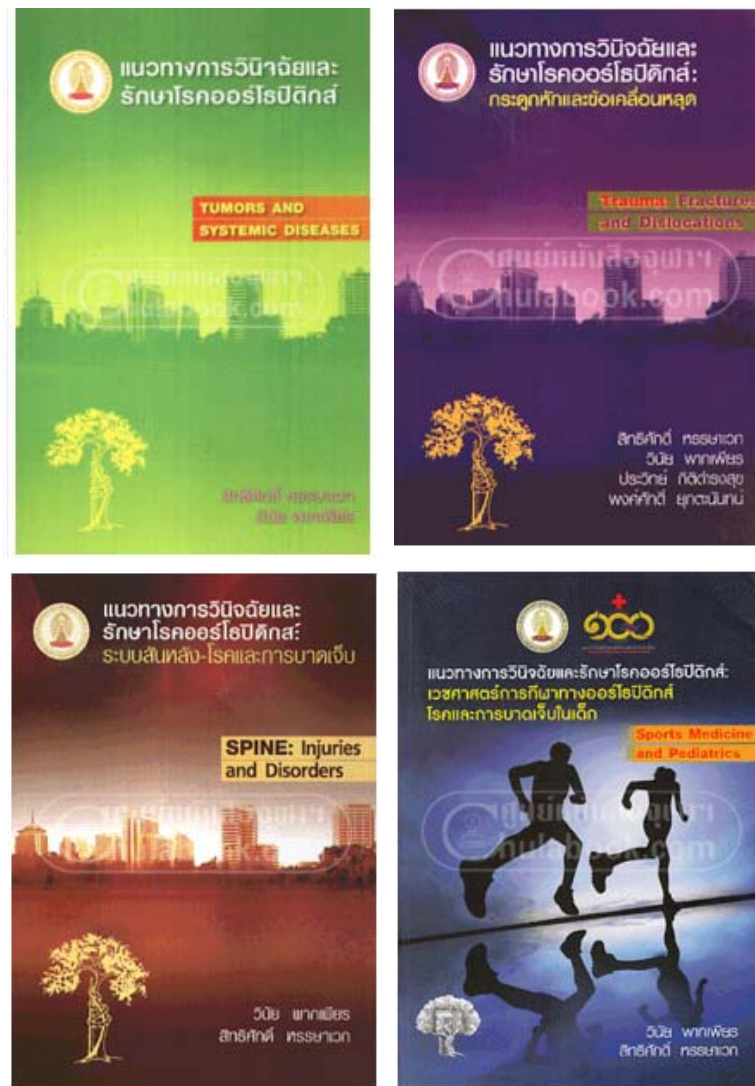
ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ท่านได้แต่งตำรา และจัดพิมพ์เผยแพร่ที่สำคัญ ได้แก่ วิทยาศาสตร์การแพทย์ ของกระดูก เซลล์ต้นกำเนิดและวิศวกรรมเนื้อเยื่อ และชุดตำรา “แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคออร์โธปิดิกส์” จำนวน 4 เล่ม คือ แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคออร์โธปิดิกส์ (TUMORS AND SYSTEMIC DISEASES) กระดูกหักและข้อเคลื่อนหลุด (Trauma: Fractures and Dislocations) ระบบสันหลัง-โรคและการบาดเจ็บ (SPINE: Injuries and Disorders) และ เวชศาสตร์การกีฬาทางออร์โธปิดิกส์-โรคและการบาดเจ็บในเด็ก (Sports Medicine and Pediatrics)⁽²⁻⁵⁾ (รูปที่ 2)

ท่านเป็นแบบอย่างอันดีของการพูดแล้วทำ คือพูดจริงทำจริง และตั้งใจทำให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นผู้ที่

วิสัยทัศน์และเป็นกัลยาณมิตร เมตตาต่อศิษย์ เป็นครูที่ห่วงใยศิษย์ คอยพร่ำสอนทั้งวิชาการและเน้นย้ำคุณธรรม ให้เป็นคนดีในสังคม ท่านชอบพูดอยู่เสมอว่าพวกเราควร born to be “learn”, born to be “write”, and born to be “read” ท่านมีความกระตือรือร้น และจริงจัง ในการให้ความช่วยเหลือแก่ทุกๆ คนอย่างไม่ว่ารู้จักเห็นดีเห็นงาม ท่านอาจารย์หมอนวินัยเป็นต้นแบบที่ดี (role model) ให้แก่อาจารย์และศิษย์ได้ประพฤติปฏิบัติและดำเนินรอยตามทั้งในด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมและความซื่อตรง ด้านการทำงาน ด้านการครองตน และการดำเนินชีวิต ท่านอาจารย์เป็นแพทย์ที่ไม่เรียนรู้ทางวิชาการที่ทันสมัย อยู่ตลอดเวลา เข้าร่วมประชุมวิชาการตลอดทั้งวัน และทุกวันในการประชุม และไม่เคยหยุดยั้งที่จะเรียนรู้ ตราบจนกระทั่งในบั้นปลายของชีวิต

ท่านอาจารย์หมอนวินัย พากเพียร มีคุณสมบัติเพียบพร้อมที่พวกเราควรเคารพท่านในฐานะเป็น ครู หมอ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นักการศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ ท่านได้ทำประโยชน์เป็นคุณูปการต่อ คณะแพทยศาสตร์ ต่อโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อสมาคมวิชาชีพต่างๆ และต่อสังคมโดยส่วนรวมมากมาย ชีวิตของท่านคือการทำงานตลอดเวลา อย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย มีความมุ่งมั่นในการทำงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลดีต่อสังคมโดยส่วนรวมและต่อประเทศชาติ อันควรที่แพทย์อนุชนรุ่นหลังควรยึดถือเป็นแบบอย่างตลอดไป

ในวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 เป็นวาระครบรอบ 80 ปีชาตกาล ถึงแม้ท่านได้จากไปเป็นเวลาเกือบสองปี และได้อุทิศร่างให้นิสิตแพทย์รุ่นที่ 71 ได้ศึกษา แต่คุณูปการของท่านยังคงประทับอยู่ในจิตใจของเหล่าบรรดาศิษย์ทั้งหลาย ท่านเปรียบดังปูชนียาจารย์ที่ได้อุทิศทั้งกำลังกาย กำลังความคิดและกำลังใจในการวางรากฐานพัฒนาภาควิชาออร์โธปิดิกส์และราชวิทยาลัยแพทย์ออร์โธปิดิกส์ รวมทั้งเปิดบทบาทการพัฒนาสู่ระดับนานาชาติให้รุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน คุณงามความดีของท่านอาจารย์หมอนวินัย พากเพียร ได้จารึกไว้อยู่ในใจพวกเราตลอดกาล

รูปที่ 2. ชุดตำรา “แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคออร์โธปิดิกส์” ทั้ง 4 เล่ม⁽²⁻⁵⁾

เอกสารอ้างอิง

1. มูทิตาจิตโนวาระครบรอบ 72 ปี รศ.นพ. วินัย พากเพียร 26 พฤศจิกายน 2552. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.
2. สิทธิศักดิ์ หรรษาเวก, วินัย พากเพียร. แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคออร์โธปิดิกส์: Tumors and systemic diseases. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2553.
3. สิทธิศักดิ์ หรรษาเวก, วินัย พากเพียร, ประวิทย์ กิตติดำรงสุข, พงศ์ศักดิ์ ยุกตะนันท์. แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคออร์โธปิดิกส์: กระดูกหักและข้อเคล็ดเคลื่อนหลุด (Trauma: fractures and dislocations). กรุงเทพฯ: จามจรีโปรดักท์; 2554.
4. วินัย พากเพียร, สิทธิศักดิ์ หรรษาเวก. แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคออร์โธปิดิกส์: ระบบสันหลัง-โรคและการบาดเจ็บ (Spine: injuries and disorders). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจรีโปรดักท์; 2555.
5. วินัย พากเพียร, สิทธิศักดิ์ หรรษาเวก. แนวทางการวินิจฉัยและรักษาโรคออร์โธปิดิกส์ : เวชศาสตร์การกีฬาทางออร์โธปิดิกส์ โรคและการบาดเจ็บในเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จามจรีโปรดักท์; 2557.